

MARMARA ADASI
SARAYLAR KÖYÜ
(PALATYA)

Doç.Özer Kabaş
Mayıs 1988

KONU: TARİHÇE: MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ TARAFINDAN OLASI BİR OKUL,
YAZ OKULU VEYA ULUSLARARASI HEYKEL-YONTU FESTİVALİNE ZEMİN SAĞLI-
YACAK RAPORUN GİRİŞ BÖLÜMÜ.

Marmara Denizinin güneyinde Kapıdağı yarımadası çevresine ser-
pilmiş küçüküklü büyüklü kara parçalarının en önemlisi MARMARA ADASI-
DIR. Yarımadanın doğu-batı yönündeki uzunluğu 18 km. ve kuzey-güney
yönündeki en geniş kesimi de 10 km.dir.

(İRİ REİS GÜNLÜĞÜ: İşbu Marmara Adası kim vardır ol Ada Akde-
niz'den İstanbul'a gelen gemilerin yolu uğrağıdır. Dairesi altmış
mil çevirir. Eğer gür foryaz alâmeti olursa mezkûr adanın üzerin-
den bulut eksik olmaz.... (rüzgâr, deniz ve demirleme bilgileri)...
Bundan sonra Yıldız tarafında bir körfez var. PALATYA körfezi derler.
Ol liman ufak gemilere eyü limandır. Bir iki pare gemi eyü barınır.
PALAMARI batı tarafına DELİKLİ taşlara bağlarlar...

Not: Bu delikli taşlar G.Goodwin ve Altan Gürman'la yaptığımız Pa-
latya ziyaretlerinde 1965 ve 1969'da halâ duruyordu.)

Piri Reis'in bahsettiği PALATYA bugünkü adıyla SARAYLAR KÖYÜ
tüm arka sırtlarında prokonez mermeri çıkan tarihteki ünlü köydür.

Antik Yunanda Adanın ilk adı Elafonesos idi. Bu ad elafos'dan
yani geyikten geliyordu. M.Ö.VI ıncı yüzyıl sonuna doğru ada yeni
Prokonessos adını aldı. (Eski Prokonessos'un şimdiki Paşalimanı ada-
sı olması çok kuvvetli bir olasılık.)

(proks): yine geyik cinsinden bir hayvan

(prokhai): yerli kadın testisi

(proiks) : çeyiz

gibi köklerden türiyerek belkide en yakışana seçilmiş ve: Proikonisos,
yani MERMERDEN bir çeyiz adıyla taçlandırılmıştır bu görkemli ada.

Adanın sonradan Marmara adası adını almasının tarihi tam belli
olmasa da bu ismin iki ayrı kaynaktan alınmış olması üzerinde durulu-
yor. Birincisi (mermer:marmor) dan gelen bu ismin Bizans devri içinde
ve bilhassa İtalyan gemiciler tarafından kullanıldığı anlaşılıyor.

İkinci kaynak, Marmara isminin 1244'de adaya sahip olan Giorgios
Marmara'nın adı ile olan benzerliği de dikkate değer.

Onüçüncü yüzyıl başında adaya Marmara dendiğini, Haçlı seferleri
yazarlarından Geoffroi'de Villehardouin'den öğreniyoruz.